

vativni »Grazer Volksblatt« proslavljati z »Neue Freie Presse« sedanjo koalicijo ter hvaliti kot nekaj non plus ultra politične modrosti. Ostanek pa je v sedanjem kabinetu, in ta je glavni delež, odločno nemško liberalen in gospod pl. Plener njegova duševna glava. Gospod pl. Blener pa je že per se program, on je liberalno Manchesterstvo in bojevnik proti Slovanstvu. V dokaz prvega je nam borza in židovsko časopisje, za drugo pa novi vladni program. To je vladalo veselje na borzi! »Neue Freie Presse« je pisala: »Imenovanje gospoda pl. Plenerja je bilo znamenje nikdar pričakovane kurznega povzdiga«. Radostno so razglasali židovski listi, da se bode novi finančni minister skoraj pojavil na borzi z novim državnim izposojilom 30 ali 100 milijonov. Jaz menim videti znamenja, da stojimo zopet pred začetkom narodno gospodarske povzdige, kakoršno smo že doživeli pod meščanskim ministerstvom in Lasserjem, imenovanim Auersperg. Poraz seveda tudi ne bode izostal. Pri tej priliki moram omeniti, kako zelo obžalujem, da se tako malo ozira na razlaganje spoštovanega kolega Schlesingerja. Včeraj je dokazal do pičice, kakošna nesreča nam preti, ako se sprejme izplačevanje v zlatu. Haec artem initia sunt dolorum.

Program, ki ga je razvila vlada, je prav Plener-Wurmbrandov. Ljudstvu ni prijazen, Slovanom pa gotovo sovražen. Že iz njenega kratkega obrisa nameravane volilne reforme se razvidi, da se namerava milijone državljanov, ki sedaj nimajo političnih pravic, združiti v jedno skupino, druge skupine pa pustiti pri življenju. Ali ravno ta sistem skupin se je svoječasno izmislil in izvedel proti nam Slovanom.

Nova volilna reforma, ako pride kedaj k življenju, bode taka, da bode prikladna za nemške liberalce, zato se mi Jugoslovani ne moremo pridružiti tej koaliciji, da ne bodeмо sokrivi tega, kar bode prišlo. Vlada zahteva v svojem programu od svojih zaveznikov, naj pustijo vsa važnejša politična vprašanja. To domnevanje se lahko usili ravnokar nasičenim, ne pa še stradajočim. Italijani na primer in nemški liberalci so lahko popolnoma zadovoljni, ker imajo koristi od tega, da se njih sedanja politična posest razglasi za nedotakljivo in da stoji njih prejšnji nasprotniki, ki so zdaj njihovi zavezni prijatelji, njim v bran.

Tem braniteljem se torej pripoveduje, naj pustijo v miru vsa važnejša politična vprašanja. Usiljuje se jim takorekoč piškav mir; pozabili naj bi za nekaj časa na programe, zahteve in želje volilcev svojih. Taki politični postni zapovedi in taki parlamentarni zapornici se mi Jugoslovani ne moremo udati nikdar. Zahteva, naj mirujejo večja politična vprašanja, je v prvi vrsti le nemškim liberalcem na korist. Pustimo zdaj Poljake v miru. Nemški liberalci pridobijo na času, in čas dobljen, vse dobljeno. Ti gospodje so se še-le vsedli v državno sedlo, hočejo se urediti v jahanju, za to pa je treba časa, in ako jim ga koaliranci pusté, bode se videlo, kako bo nemško-liberalna stranka ta čas mnogo previdnejše izkoristila, nego preje, da si vtrdi svoje stališče. Kadar bodo liberalci dovolj oboroženi, pokazali se bodo v svoji pravi podobi, ter pričeli odkrit boj ne samo proti Nenečcem in proti Slovanom, ampak tudi proti katoliški cerkvi. V tem oziru se ne smemo udati nikakim iluzijam.

Blizajočo nevihto naznanja v ostalem izgovoren, popolnoma nenavaden molk vladnega programa o najvažnejšem vprašanju naše države, o vprašanju narodne enakopravnosti. O tem ni niti besedice v vladnem programu. O tem desavouira slovesno sedanja vlada in odkrito celo prestolni govor Nj. Veličanstva cesarja, v katerem se z dobrohotnostjo spominja narodne enakopravnosti.

Dne 23. novembra vprašal sem začuden: Zakaj se je to izpustilo? Odgovorilo se mi je sledeče: V začetku je bil jeden odstavek o narodni enakopravnosti v vladnem programu, ta odstavek pa se je na pritisek ministra notranjih del črtal. Možno je, da se bode temu ugovarjalo, zato pripomnim takoj, da sem izvedel to notico po posredovanju odličnega člana češkega veleposelstva. Ta odstavek se je toraj črtal ali sploh popolnoma izpustil, in to je prav značilno za celo situacijo, v kakoršni smo zdaj.

Mi Slovani imamo toraj pravico, sklepati in misliti, da se vidi tej vladi važno vprašanje o narodni enakopravnosti že rešeno, seveda v zmislu gospoda pl. Plenerja in grofa Wurmbranda, znanega predlagalca nemškega državnega jezika. Kakoršna je ta rešitev, o tem sem našel prav interesanten komentar v »Grazer Tagespost«, ter ob jednem pripomnim, da je to journal grofa Wurmbranda. Ali vendar je tako! Tu je — in prosim za dovoljenje, da smem prečitati dotično mesto — v številki z dne 29. novembra 1893, tikajoče se izjave Jugoslovanov.

»Gospodom Jugoslovanom ni nič do enakopravnosti, ampak do zatiranja Nemcev. Nobenemu Jugoslovanu, nobenemu avstrijskemu Slovanu v obče se ni treba boriti za enakopravnost, ker avstrijsko Slovanstvo jo ima že davno. Dovolila se jim je v državnih zakonih in mnogoletna praksa jim je odstopila dozvole, ki daleč presegajo mejo pravice. V kolikor Slovan zahteva, kar mu gre po zakonu in pravici, se ne sme nič več pritoževati. Nemci žrtvujejo mnogo s tem, da dovolijo politiko miru in imajo popolno pravico zahtevati odškodnino za neizrekljivo škodo, katero jim je povzročil nesrečni sistem grofa Taaffeja. Bilo bi samo pravično, ako bi jo dosegli.« (Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Trije spomini iz Draždan.

(Konec.)

Kaj ne, dragi čitatelj, da se ti to dopade? O ko bi tudi pri nas v katoliški Avstriji tako bilo, potem bi verne slovenske matere manj pretakale grenke solze, kedar njih sinovi odhajajo k vojakom. Sicer so že tudi pri nas začeli bolj gledati na izpolnjevanje verskih dolžnostij pri vojaki, ker so lani v postu po nekaterih mestih imeli vojaki duhovne vaje in lani v jeseni so se začeli vojaški novinci podučevati v krščanskem nauku; pa samo s tem in da le jedenkrat na mesec pridejo k sv. maši, se še noben veren katoličan ne more zadovoljiti. Naj skrbé dotična oblastva, da bodo naši katoliški vojaki vsako nedeljo in zapovedan praznik spodobno pri sv. maši in pridigi; saj imajo vestno skrb za one bosenske vojake, ki so mohamedanske vere. Ako so vojaki zvesti Bogu, bodo tudi zvesti presvetlemu cesarju.

Pa ne samo vojaki, tudi naši slovenski mladeniči sploh naj se učé od Saksonskih vojakov, kako se naj vedejo pri službi božji. Morebiti bo ta ali oni naš mladenič dobil te vrstice pred oči. Ne zabi teh vrlih vojakov, o katerih to hvalo pišem. Obnašaj se ti in vsak tvoj vrstnik v cerkvi tako, kakor se spodobi za pravega kristjana! Sv. Martin, ki je bil v mladosti vojak, pozneje pa celo škof, se je ves tresel svete groze, kedar je prestopil cerkveni prag. »Kaj bi se ne tresel, je dejal ako premislim, da stojim pred veličanstvom Najvišjega, pred Bogom in sodnikom.«

Po sv. opravilu si greva s prijateljem mesta ogle-

dat. Vse štacane so bile zaprte, razum onih, kjer se prodajajo jedila in pijače. Oglejala sva si dve ali tri luteranske cerkve, ki so nekdanje bile gotovo katoliške. V luteranskih cerkvah je vse tako dolgočasno in pusto, da je človek vesel, ako kmalu pride ven. Ko prideva mimo neke šole, vsipljejo se ven majhni otroci, stari kakih 7 let. Neki prav čeden in ljubezniv deček naju pozdravi, zato ga povpraševa, ali je katoličan ali protestant. Odgovori nama: »Jaz nisem katoliške vere, ampak evangeljske«. S tem odločnim veroizpovedanjem še se nama bolj prikupi. Vprašam ga tedaj dalje: »Danes je nedelja, ali ste danes imeli šolo?« Deček odgovori: »Ne; toda vsi učenci, stari do 8. leta, moramo vsako nedeljo o določeni uri v šolo priti, da z veroučiteljem molimo in sv. evangelje poslušamo; večji učenci pa gredo v cerkev«. Na to ga pohvaliva: »Ti si priden in ljubezniv deček. Midva sva tukaj tujca, doma od tod več, kakor stopetdeset milj, tam doli, kamor v jeseni lastovke poleté. Le tako priden bodi, midva se te bova rada spominjala«. Deček je vesel od naju odkakljaj, midva pa dalje gredoč se začneva pogovarjati o tem, kako sila potrebno je, da se otroci vadijo v rani mladosti spolnjevati svoje verske dolžnosti. Gospodje učenci, posebno vi, ljubljeni stariši, skrbite za to, da bodo vaši otroci od 7. leta naprej redno hodili vsako nedeljo in zapovedan praznik k službi božji, kakor to zapoveduje druga cerkvena zapoved. Ne dajte se osramotiti od luterancev! Česar se Janezek navadi, to Janez tudi zna, lahko trdimo po znani prislovcici.

Česka pridiga v nemških Draždanah, tamošnji katoliški vojaki v cerkvi in ta učence, to so moji najimenitnejši spomini iz Draždan.

Ta ali oni čitatelj bi utegnil pripomniti: »Prav zaradi Sikstinske Madone si se vozil iz Prage v Draždane. Ali ti ta ni ostala v posebnem spomini?« Pač, bil sem srečen, da sem dolgo časa v kraljevi galeriji slik gledal to krasno sliko in ta izvanredno sladek spomin je zaertan na dnu mojega srca; toda te podobe ne morem opisati, ker naravnost priznavam, da je za to moje pero preslabo. Mnogi učenjaki so o tej prečudovito lepi sliki pisali, pa popolnoma še je niso opisali. Kedar se spominjam te slike, vzdihnem in z menoj vsak, kdor jo je kedaj občudoval: Koliko lepša mora biti v resnici nebeška Gospa in Kraljica! Kako neizmerno lepši še le njen Stvarnik! Da bi bili vredni oba gledati na vekov veke od obličja do obličja! K.

Katoliško podporno društvo v Celji.

Katoliškemu podpornemu društvu v Celji, za vzdrževanje šole čč. šolskih sester, so nadalje darovali, oziroma letnino plačali sledeči p. n. udje: Fr. Ogradi, opat in župnik v Celju, 50 gld., Fr. Naprudnik, duhovnik v pokoju, 25 gld., Makolska Posojilnica 20 gld., Peter Erjavec, župnik v Trbovljah, Fr. Dovnik, dekan v Gornj. Gradu, Ant. Keržič, c. kr. prof. v Ljubljani, neimenovan v Celju po 10 gld., J. Kolarič, župnik na Paki po 6 gld., Ant. Balon, župnik na Vranskem, Jak. Krušič, župnik v Št. Anrdažu, Ant. Jaklič, c. in kr. voj. furat v Trstu, Ferd. Jahn, župnik v Št. Petru, dr. Lav. Gregorec, kanonik v Novi cerkvi, Valent Mikuš, kaplan v Št. Juriju, Jurij Šelih, kaplan v Novi cerkvi, Jan. Kunej, župnik v Rimskih toplicah, Ant. Ribar, župnik v Št. Vidu, Ant. Reich, c. kr. dež. oficijal, Fr. Zdošek, župnik v Št. Juriju, Jož. Zidanšek, prof. bogoslovja v Mariboru, Fr. in Ana Dimec, posestnici v Medlogu, Fr. Kmecl, posestnik v Celju po 5 gld., Ferd. Kager, pasar, Makso Pletersnik, c. kr. profesor v Ljubljani, Jern. Štabue, kaplan v Šmariji, Jak. Hribernik, spirituval v Mariboru, Julij Žigan, trgovec v Polzeli, dr. Jož. Pajek, kanonik v Mariboru, Fridr. Kukovič, kaplan v Konjicah, Val. Par, župnik v

Gotovljah, dr. Gust. Ipavc, zdravnik v Št. Juriju, Iv. Košar, župnik v Galiciji, po 3 gld., Matevž Glinšek, župan 3 gld., Matevž Kmecl iz Celja 2 gld. 40 kr., Mica Zadušak, hišinja, Mih. Gobec, posestnik na Babnem, Ana Strašek, Jozefa Lipovšek, posestnica v Medlogu, And. Urek, župnik na Polzeli, Jož. Flek, dekan v Jarenini, Mart. Gaberc, kapl. v Vojniku, Mih. Lendovšek, župnik v Makolah, Anton Belšak, župnik v Št. Petru, Matija Koren, župnik v Zalcu, po 2 gld., Jak. Zupanič, župnik v Št. Ožbaltu, 1 gld. Za božičnico so darovali blagi dobrotniki 201 gld. 87 kr. Bog povrni vsem!

Gospodarske stvari.

Društvo kmetovalec v Gotovljah.

Pri XIII občenem zboru, ki se je vršil dne 31. grudnia 1893 v gostilni gosp. J. Kopriva v Gotovljah, je bilo zbranih lepo število udov; naj Vam povzamem nekaj iz poročila društvenega tajnika.

Namen društva. — V vseh stanovih človeške družbe so nastopile druge razmere, kakor so bile nekdaj, tako tudi v kmetijstvu, katero je glavna podlaga celej državi. Le s pravim in umnim kmetijstvom, katero se mora povzdigniti, nam bode mogoče zadostovati zahtevam sedanjega časa. Sedaj pač torej ne velja več le z motiko in krampom obdelovati zemlje; število prebivalcev narašča od leta do leta, treba je tako zemljo z umnim obdelovanjem prisiliti k večji rodovitnosti. Sprevidele so v novejših časih razne dežele, da jim je skrbeti za kmetijski stan, da ne opeša in ne uboža. Davki vedno naraščajo, delavci zahtevajo večjo plačo od nekdanj, za omiko mladega ljudstva je treba skrbeti: za vse to pa je treba denarja in vse zahteva denarja od kmeta. Kje pa bo vzeml, če ne iz zemlje? Ona pa mu daja več le tedaj, ako jo umno in pridno obdeluje.

Skrbni domoljubi so zato začeli razširjevati dobre kmetijske knjige in časnike. Dežele ustanovile so si kmetijske družbe in razne kmetijske šole. Učenjaki posvetili so veliko svojih močij v to, da so po svojih lastnih skušnjah spisali kmetijske knjige in izdaval kmetijske časnike. Nespametne so toraj misli nekaterih kmetov, da je vse prav, kar sami vedo in kar sami delajo. Trmoglavost ni na pravem mestu. Kmetovalčeva naloga je ta, da si pridobiva iz zemlje, katero obdeluje, več sadu in to ne le eno leto, temveč neprenehoma.

Če pa hoče kmetovalec to doseči, mu je treba, da je v kmetijski stroki vsaj nekaj izurjen in da pozna vsaj najvažnejše prirodne postave, od katerih je kmetijstvo odvisno, poznati mu je zemljo, podnebje, razno kmetijsko orodje, ter vedeti mora, kedaj in kako naj se vrše razna kmetijska dela. Umen gospodar vporabil bi naj na pravem mestu ne le svoje lastne izkušnje, temveč tudi take izkušnje, katere so napravili drugi zanesljivi in pametni gospodarji. Dober gospodar poznal bi tudi naj vsaj najvažnejših postav in postavne naredbe, ki se tičejo kmetijstva. Pomislimo le, koliko nepotrebnih potov do oblastnij, koliko denarja za nepotrebne pravde si gospodar lahko prihrani, ako le nekoliko pozna postave in druge postavne naredbe.

Enak namen ima tudi to naše društvo, namreč povzdigniti vse preživljajoče kmetijstvo. Res, da še nismo dosegli, Bog ve, kako veliko, pa nekaj vendar-le in če nam bode usoda mila zanaprej, kakor je bila dosedaj, bomo sečasoma vendar dosegli svoj veliki in blagi namen. Ker se to naše društvo obstoji le par let, pa danes ob priliki XIII. občenega zbora lahko že z veseljem poročam o napredku in obstanku društva.